

boeiend

De weg naar nieuwe Liedboek

Aan *Het nieuwe Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk* is vijf jaar gewerkt. Musicoloog en hymnoloog Jan Smelik probeert in een handzaam en kleurrijk boek te schetsen hoe het zo tot het nieuwe Liedboek gekomen is. Het oude Liedboek was bij de verschijning in 1973 al verouderd. 'De meest recente ontwikkelingen op het gebied van theologie en vroomheid waren niet tot nauwelijks terug te vinden in de liedbundel.' Het vond geen aansluiting bij de liturgische praktijk en was bovendien kindonvriendelijk: 'Een nieuwe tijd vraagt om een nieuw liedboek.' Die nieuwe tijd kenmerkt zich volgens Smelik door ontzuiling en een grote pluraliteit aan vieringen. Zo komen de Basisbeweging, de evangelische stromingen en de Taizé- en Ionagemeenschappen voorbij. De bijzondere plaats van de doopsgezinden in de protestantse liedcultuur komt vooral in de uitgebreide geschiedschrijving van het kerklied aan de orde. Het martelaarslied, de doopsgezinde psalmberijmingen en de 'gefragmenteerde liedpraktijk':

'de doopsgezinden hadden de smaak te pakken'. Overigens is op de weg naar *Het nieuwe Liedboek* het enige gezang dat aan Menno Simons werd toegeschreven, gezang 405, gesneuveld vanwege 'het erg verouderde taalkleed en dito beeldtaal'.

————— ❁❁❁
Het nieuwe liedboek in woord en beeld, Jan Smelik, uitgeverij Boekencentrum, € 17,50

intrigerend

Jezus nergens te bekennen

De titel roept bepaalde verwachtingen op: *De kinderjaren van Jezus*. Maar niet alleen ontbreekt van de christelijke Jezus ieder spoor, de hele naam komt nergens voor in dit intrigerende boek. Hoofdpersoon is Simón, een ontheemde, net aangekomen in een stad (Novilla). Hij heeft een jongetje bij zich, David, waar hij zich over ontfermd heeft. Van hun verleden ontbreekt ieder spoor, zelfs hun namen hebben ze net, bij aankomst, gekregen. David had een moeder maar die is hij kwijt geraakt. Simón heeft op zich genomen zijn moeder te vinden. Op een dag ziet hij een

wrouw, Inés, en hij weet: dit is de moeder van David. Het kost wat overredingskracht, maar uiteindelijk accepteert de vrouw het kind en ze trekt in de flat waar Simón eerst woonde. Inés verrent het kind. David is voorlijk, maar leeft in een eigen wereld en wil zich niet aanpassen. De school wil hem niet langer hebben en hij wordt uit huis geplaatst in een soort instituut. Als David wegloupt besluiten Simón en Inés samen met hem weg te trekken, om hem zo bij zich te kunnen houden.

Dit alles wordt beschreven in de typische Coetzee-stijl: afstandelijk observerend en op de een of andere manier meeslepend tegelijk. Het verhaal is vervreemdend en toch zuigt het je mee tot aan het einde toe. En die wonderlijke titel, die niet, nergens, terug lijkt te slaan op het verhaal zelf, geeft er uiteindelijk een extra lading aan. Je vraagt je tijdens het lezen voortdurend af hoe die titel zich verhoudt tot wat je leest, waardoor je er mogelijk meer in leest dan er staat. Of dat de bedoeling is durf ik niet te zeggen, maar het intrigeert wel. Wat een titel al niet kan doen.
door Wieteke van der Molen

————— ❁❁❁
De kinderjaren van Jezus, J.M. Coetzee, uitgeverij Cossee, € 19,90

ware zelf

Intelligent optimisme?

Na achttien jaar is het tijdschrift *Ode* omgedoopt tot *The Optimist*. Het zoeken naar 'de oplossingen van morgen' wordt ingeruild voor 'intelligent optimisme'. Of zoals de hoofdredacteur het uitdrukt: 'Zonder optimisme gaat het niet lukken. Zonder optimisme is er trouwens ook niet zoveel aan.' Ook in het vernieuwde tijdschrift worden artikelen afgedrukt die elders zijn gevonden. Verder zijn er diverse interviews met gelukkig

lachende mannen, luisterend naar namen als Diederik van Duyn, Gunter Pauli en Trevor Blake. Optimistische vrouwen waren blijkbaar niet te vinden. Van een medewerkster van het blad lezen we wel dat zij 'uitkijkt naar de dag dat ze haar ware, diepste zelf zal vinden'. Voor mannen is dit zeker minder een probleem. In een groot artikel wordt onderbouwd waarom de dood niet het einde is. 'We kunnen nu stellen dat de ervaring van het sterven voor de overgrote meerderheid niet onplezierig is.' Voor de twijfelaars en zwartkijkers worden 57 redenen opgenoemd om optimistisch te zijn. Er is zelfs een checklist voor de optimist met waardevolle adviezen als 'Maak dé werkelijkheid tot jónu werkelijkheid'. Waarom de titel van het blad een Engelse moet zijn wordt nergens uitgelegd. Misschien heeft het ermee te maken dat oprichter Jurriaan Kamp vanuit San Francisco werkt?

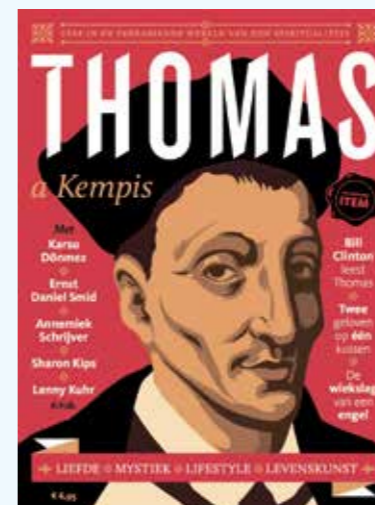
————— ❁❁
The Optimist, glossy, uitgeverij Ode Nederland, € 7,75

a Kempis

Moderne spirituele grabbelton

Vijftwintig jaar geleden werd in Zwolle de Stichting Thomas a Kempis opgericht. De stichting wil het

gedachtegoed van de mysticus en prominent vertegenwoordiger van de Moderne Devotie onder de aandacht brengen van een breed publiek. Vandaar dat er een glossy op de markt verscheen. Thomas, die leefde van ongeveer 1380 tot 1472, is vooral bekend door zijn boek *De navolging van Christus*. Dat boek voltooide hij in Zwolle, waar hij het grootste deel van zijn leven verbleef in het klooster op de Agnietenberg. In de glossy lezen we dat 'de ware glamour (volgens Thomas – MM) aan de binnenkant zit in de oprechte liefde en inspiratie waarmee mensen samen iets moois tot stand brengen.' Thomas ging het onder andere om eenvoud, toewijding (aan Christus), innigheid en gemeenschappelijkheid in bezit.

De glossy probeert de wat moeilijk toegankelijke Thomas eigentijds te maken. Zo krijgt de diepchristelijke spiritualiteit van Thomas soms wat teveel het karakter van een moderne spirituele grabbelton. Zo vertaalt Lenny Kuhr Thomas met 'overgave aan dat wat is'. Zanger Stef Bos heeft uitgesproken moeite met de 'religieuze context'. Als het gaat over God vindt hij dat 'we die man met rust moeten laten'. Schrijfster Désanne van Brederode vallen vooral de 'lofzangen op de liefde' op. Toch biedt de glossy voldoende mooi

Tenzij anders vermeld, zijn de bijdragen op deze pagina's van de hand van Martin Maassen, martin.maassen@doopsgezind.nl

kijk- en leesvoer om in het rijtje van de Menno en de Arminius te worden vereeuwigd.

————— ❁❁❁
Thomas, glossy, uitgeverij Boekencentrum, € 6,95

schilderkunst

De bijbel in beeld

Een bladerboek, een naslagwerk, een kunstgeschiedenis, een bijbelse geschiedenis. Deze aanduidingen kunnen alle op *De Bijbel van de kunst. Het Oude en Nieuwe Testament in de westerse schilderkunst* worden geplakt. Het Italiaanse duo Chiara de Capoa en Stefano Zuffi neemt de lezer, zo u wilt de bladeraar, mee van de schepping van de wereld tot de hemelvaart van Christus. De schrijvers tonen op overzichtelijke wijze hoe de grootste kunstenaars de bekende bijbelse verhalen in beeld brachten, elk op hun eigen manier. Ook laten ze zien hoe de verhalen steeds weer op een andere manier werden geïnterpreteerd in de kunst.
door Jehannes Regnerus

————— ❁❁❁
De Bijbel van de kunst. Het Oude en Nieuwe Testament in de westerse schilderkunst, Chiara de Capoa en Stefano Zuffi, uitgeverij De Bezige Bij, € 34,90

Lees meer over
De Bijbel in de kunst op
www.doopsgezind.nl